

פתח דבר

תלמידים יקרים,

בקיץ הקרוב תיגשו לבחינת הבגרות בלשון עברית, שאלון ג' לעולים החדשים. חשוב שתכירו את הפרקים בבחינה, ואת מה שמצופה מכם בכל אחד מן הפרקים. לפניכם פירוט מבנה הבחינה, בתקווה שמידע זה יסייע לכם בתהליך הלמידה.

הפרקים ומפתח ההערכה

55 נקודות

פרק א: הבנת הנקרא

25 נקודות

פרק ב: הבעה בכתב, סיכום ממוזג

20 נקודות

פרק ג - לשון

מידע חשוב

משך הבחינה: שלוש שעות. לזכאים לתוספת זמן משך הבחינה הוא שלוש שעות + 45 דקות.
חומר עזר: מותר להשתמש במילון עברי או במילונית אלקטרונית בעברית (שפת אם-עברית או עברית-שפת אם).

אסור להשתמש במילון המצריך חיבור לרשת.
שאלון זה מיועד גם לנבחנים מותאמים.

תשובות: יש לענות במחברת הבחינה. יש להקפיד על כתב יד ברור ועל פיסוק הגיוני ולשמור על כללי הדקדוק.

בספר זה מובאות בחינות, הערוכות לפי מסמכי ההלימה של משרד החינוך, ותואמות את מה שנדרש בבחינת הבגרות שאלון ג' עולים, קיץ תשפ"ג.

חלק א - הבנה והבעה (80 נקודות)

הבחינה תכלול שניים-שלושה טקסטים מקוריים או מעובדים בהיקף כולל של כ-750 מילים. בפרקים אלו תידרשו לענות על שאלות שיבדקו הבנה לוקלית וגלובלית של תוכן הטקסט, המבנה שלו והלשון המשמשת בו.

הטקסטים בספר זה עוסקים בין היתר בהקניית ערכים מתחומי דעת שונים, למשל: מחזור, שמירה על הטבע, דאגה לבריאות האדם, רגישות לבעלי החיים, חשיבות הנהיגה הזהירה, קשר להיסטוריה היהודית ועוד.

במבחנים תוכלו למצוא ייצוג לסוגות שונות: טיעון, מידע, חוויה, תיאור, מכתב אישי, מכתב פורמלי, מודעה, הוראה, המלצה, דו שיח, ערך מילוני, קטע מעיתון, כתיבת תגובות ועוד. בפרק ההבעה תידרשו לכתוב כ-150 מילים בזיקה לטקסטים טיעון או מכתב. תוצר הכתיבה ייבחן על פי המפורט בעמוד הבא.

חשוב מאוד להיחשף לסוגות השונות בלשון ולדעת להבחין ביניהן. כל טקסט מכל סוג שהוא ייבחן על פי המאפיינים הייחודיים לו, לכן הבחנה בין הסוגות תחדד את ההבנה.

השאלות בפרקים ההבנה וההבעה מגוונות הן בדרכי התשאול, הן במטלה והן באופן שבו יש לענות. לעתים יש לנסח משפט או יותר, לעתים יש להשלים טבלה או תרשים אחר, לעתים יש לנסח משפט או קטע מהפרטים המופיעים בתרשים, וכן יכולות להיות שאלות "סגורות" ועוד.

אלו פרקים חשובים מאוד בפיתוח היכולות האישיות, הבאים לידי ביטוי גם במבחן זה. רצוי לדעת כי ניתוח הטקסטים ייעשה על פי ההיבטים השונים: תוכן, מבנה ולשון. תהיה התייחסות למרכיבים הבאים: ההקשר הנסיבתי, קישוריות, רכיבי מבנה המאפיינים טקסט טיעון, כגון: טענה והנמקתה, טענות של מתנגדים, הסתייגות והפרכה, אזכור מקורות מידע, פריט ביבליוגרפי, השוואה, תבחיני השוואה וכיו"ב.

כמו כן תישאלו על טענות גלויות וסמויות על פירוש מילים ובטויים, על קשרים רעיוניים בין המשפטים בטקסט ובין הפסקות בטקסט, וכן על מאזכרים: כינויי רמז, על שמות עצם מיודעים יופיעו גם שאלות מיזוג על סמך הטקסטים ועוד.

בפרק זה תוקדש תשומת לב לזיהוי רכיבי הטיעון: טענה, עמדה, נימוק, ביסוס, טענת נגד, הפרכה ועוד. ניסוח השאלות ישקף את ממדי החשיבה השונים.

השאלות הן מסדר חשיבה גבוה, ומייצגות את ממדי החשיבה השונים: **איתור מידע ואחזור, פרשנות והיסק הערכה וביקורת.**

למה הכוונה?

איתור מידע: הכוונה למידע המופיע באופן גלוי ומפורש בטקסט. לעתים המידע יופיע בגוף הטקסט, אולי במקביל גם בקטע הנלווה, ולעתים יופיע בכותרת, בהערות שוליים או באיור נלווה.

פרשנות והיסק: כאן תידרשו לתהליכי חשיבה גבוהים: "לנתח" תוכן (=לבצע אנליזה), להעלות השערות, להסיק מסקנות, להבין רעיון מרכזי, להבין את מטרת כתיבת הטקסט, להבין קשרים לוגיים, לנתח נתונים, לבצע הכללות, למיין פריטים, להצדיק ידע, להפריך אותו, למזג בין שני פריטים או בין שני מקורות. השאלות יעסקו בפירוש מונחים, במטרת הכותב, בעמדותיו, בכוונותיו, בהשוואה בין היבטים, המללה של תרשים או ההפך: למלא תרשים במידע המופיע בטקסטים. בשאלות כאלה

תידרשו לענות על כל מרכיבי השאלה, ובדיוק על מה שנשאלתם.
הערכה וביקורת: כאן תידרשו לחוות את דעתכם בסוגיה (בעיה) מסוימת. בשאלות כאלה חשוב שתציינו בתשובה את דעתכם וגם את הנימוקים לה. זכרו: מד"ן = מידע כללי, דעתך, כלומר עמדתך (תומך=בעד, מתנגד=נגד, מסתייג) ונימוקים (סיבות והסברים). תשובתכם תסתמך על שיקולים המבטאים תהליכי חשיבה רציונליים, הגיוניים ומנומקים היטב.

חלק ב - לשון (20 נקודות)

בחלק זה תישאלו על שם עצם ושם תואר, פועל, מילות יחס, תחביר ושם המספר.

אסטרטגיות שיעזרו לכם להשיג יותר

א. פענוח שאלה

- קראו את השאלה והבינו את משמעותה. זכרו: שאלות רבות מלמדות וגם שואלות. למשל: בפסקה ב הכותב מציג שני רעיונות. פרטו אותם.
  - השאלה מלמדת ש:** בפסקה ב הכותב מציג שני רעיונות.
  - בשאלה אנו מתבקשים:** לפרט אותם.
  - מספרים (או אותיות):** בפסקה ב ולא בפסקה אחרת.
  - שימו לב למילות השאלה: מה, מי, איך, מדוע, לשם מי, לשם מה ועוד.
  - שימו לב למילות ההוראה: ציין, הסבר, הקף, הבע, כתוב, ספר ועוד.
  - שימו לב למילים משמעותיות: גורם, רעיון, פעולה, השערה, מסקנה, סיבה, תוצאה, נכון/לא נכון ועוד.
  - שימו לב למספרים: מספרים ממקדים את עיקר המטלה: האם מדובר במספר שורה? האם התבקשתם לציין שני גורמים (ולא אחד או שלושה)? האם המספר מייצג שנה מסוימת? ועוד.
- מספרים יספרו לכם על מה לענות: כמה גורמים, כמה רעיונות, כמה דוגמאות, כמה שורות לכתוב, לאיזו שורה או פסקה לפנות ועוד.
- יש שאלות שבהן מודגשת מילה - שימו לב אליה. היא מחזקת את משמעות המטלה. לדוגמה: כתוב את תשובתך כמכתב (כאן המילה מודגשת בקו) או כתוב את **שם הפועל** (כאן המילה מודגשת באופן הכתב)
  - שימו לב לשאלות הערכה וביקורת: אלה הן שאלות שבהן תתבקשו לחוות את דעתכם בסוגיה מסוימת. בשאלות כאלה חשוב שתציינו בתשובה את דעתכם וגם את הנימוקים לכך. כל תשובה תתקבל, בתנאי שתנומק כראוי.

בשאלות אלה חשוב לברר תחילה כמה שורות עליכם לכתוב. מטלת כתיבה נבדקת לפי תוכן, מבנה, מבע ותקינות. בתשובות שבספר תמצאו פירוט על הפרמטרים הללו בהתאם למטלות המופיעות בכל בחינה.

ב. תכנון עבודה

1. קראו את המטלה היטב. האם הבנתם מה היא מספרת? האם הבנתם מה היא שואלת? האם מופיעים בה מספרים? אם כן, שאלו את עצמכם למה הם מתייחסים.
2. בדף טיוטה כתבו מה השאלה שואלת.
3. בדף הטיוטה התחילו לנסח את תשובתכם.
4. בדקו את התוצר בדף הטיוטה:
☞ האם עניתם על השאלה?
- ☞ האם ניסחתם את תשובתכם בהתאם לסוגה? שימו לב למה נתבקשתם: לנסח מודעה? לכתוב מכתב? קטע לעיתון? ועוד.
- ☞ האם עניתם באורך הנדרש (לעתים בשאלה מצוין מספר שורות)?
- ☞ האם ניסחתם את תשובתכם בעברית תקינה, ללא שגיאות?
- ☞ האם השתמשתם במילות קישור? הן חשובות כדי ליצור משפטים ברורים, וכדי להוסיף לכידות לקטע.
- ☞ האם מבנה המשפטים תקין?
- ☞ האם בדקתם את ההתאם הדקדוקי בין המילים בכל משפט (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע)?
- ☞ האם השימוש במילות יחס ובמילות קישור תקין?
- ☞ ומה עם פיסוק המשפט?
5. לאחר שבדקתם את תשובתכם, נסחו אותה בכתב יד נקי וברור בטופס הבחינה.

עוד רגע נבחנים... מה עושים?

- פותרים מבחן.
- בודקים בתשובון - מה נכון ומה שגוי.
- עכשיו ברור לנו מה אנו יודעים ומה עלינו לשפר.
- לומדים את מה שלא ידענו במבחן.
- עוברים למבחן הבא.
- שוב בודקים... מגלים... לומדים...
- זכרו, בכל מבחן שפתרתם, אתם עושים צעד קדימה!
- הכי חשוב: האמינו בעצמכם!!!

טיפים לתכנון למידה יעילה

ספר זה נועד לשפר את רמת הידיעות שלכם לקראת בחינת הבגרות.

מהי למידה יעילה?

למידה המתאפיינת ביעילות היא למידה שבה התלמיד מבין את מה שלמד, בזמן קצר יחסית לפעמים קודמות שבהן למד, והוא זוכר היטב את חומר הלימוד. למידה יעילה מתאפיינת בניצול טוב של כל המשאבים: חומר הלימוד, הלומד והזמן.

משאבי למידה

☞ **חומר הלימוד.** לאחר שלמדתם היטב את נושאי הלימוד, התחילו לפתור את **בחינות הבגרות**. בחינות הבגרות מְדַמּוֹת את ה"דבר האמיתי". ככל שתפתרו יותר, תצליחו להבין מה צפוי בבחינה, ואיך תוכלו לפתור אותה בצורה יעילה. הנחת היסוד היא שתרגול רב משפר את מיומנויות הלמידה של הלומד, מגביר את רמת ידיעותיו בנושא, ומפחית את רמת החרדה לקראת הבחינה.

☞ **הלומד.** הלומדים הם אתם. בדקו למה אתם זקוקים כדי להצליח? מה יעזור לכם לתפקד בריכוז רב? חדר מאורגן, שולחן עבודה נקי, שקט מסביב וציוד למידה: ספר, כלי כתיבה, מדגש (מרקר), שעון ועוד.

שאלו את עצמכם: ממה יש להתרחק עכשיו כדי ללמוד טוב יותר? מהטלוויזיה, מהאייפד, מהטלפון הסלולרי, מהמפגשים החברתיים וכדומה. אמרו בקול: עכשיו עלינו ללמוד. להתכונן ללמידה.

☞ תכננו את **משך זמן הלמידה**. תוכלו למשל, להתחיל לפתור פרק אחד: הבנת הנקרא והבעה. לשם כך עליכם להקצות זמן מדויק. לא לקום לפני שסיימתם. אם אתם זקוקים ליותר מזה, זה בסדר. זכרו: ככל שתתרגלו יותר, תשתפרו.

רפלקציה:

לאחר תרגול המבחן הראשון, כתבו לעצמכם איך הרגשתם, מה אתם חשים שקל לכם ובמה אתם מתקשים.

תהליך זה יסייע לכם להבין כיצד להשתפר. ככל שהלומד מודע יותר לתהליכי הלמידה שלו, הוא מסוגל להשפיע עליהם. מודעות לתהליכי למידה מאפשרת "פיקוח" עצמי על התהליכים, מייצרת אסטרטגיות אישיות טובות, ומייעלת את התהליך.

מה מומלץ לעשות?

א. **תכננו את השבוע שלכם.** בטבלה זו כתבו כמה מבחנים אתם רוצים לתרגל. ושבצו זאת בטבלה.

שבת	יום ו	יום ה	יום ד	יום ג	יום ב	יום א	
מנוחה	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	08:00- 15:00
	מנוחת צהריים: אוכל עם חברים	מנוחת צהריים: אוכל צהריים באתר ההתנדבות שלי	מנוחת צהריים: נפגש עם חברים	מנוחת צהריים: צופה בתוכנית האהובה עליי (הקלטתי אותה)	מנוחת צהריים: ארוחה עם סבתא וסבא	מנוחת צהריים: ארוחה עם אימא ואבא	15:00- 16:30
	מתכונן למבחן בכימיה	פותר בחינת בגרות מס' 2 ובודק את תשובותיי	חוג שחייה/ ריקוד/ כדורגל	תנועת נוער	פותר בחינת בגרות מס' 1 ובודק את תשובותיי	חוג שחייה/ ריקוד/ כדורגל	16:45- 18:00
							18:00- 20:00
	כותב לעצמי: מה היה לי קל ומובן, ומה היה לי קשה ועליי לשפר. כותב לעצמי איך להשתפר בכך				כותב לעצמי: מה היה לי קל ומובן, ומה היה לי קשה ועליי לשפר. כותב לעצמי איך להשתפר בכך		20:00- 21:00

- ב. **זמן למידה:** יש שעון? כמה זמן מוקצה ללמידה?
- ג. **סביבת למידה:** העפתם את מה שמפריע? ארגנתם סביבה לימודית נעימה לכם? יש ספר? יש כלי כתיבה?
- ד. **מטרות:** אל תציבו לכם מטרות מורכבות. התחילו בצעד קטן: פרק בבחינה אחר כך שניים...
- ה. **כיצד תזכרו את החומר הנלמד?** אם תרצו לזכור כללים או מידע מילולי, ערכו זאת בראשי תיבות, בטבלאות, בתרשים זרימה. הלחינו לשיר כלל חשוב ועוד.

ו. **לא הספקתם להגיע לתרגול מבחנים?** בררו למה. חשוב שתדעו מה מונע מכם למידה יעילה.

חשוב כל הזמן לבדוק עם עצמכם מה מקדם אתכם בלמידה ומה מעכב אתכם. התשובות יסייעו לכם לארגן את הזמן, את הסביבה ואת חומר הלימוד לקראת למידה יעילה ומשמעותית.

משוב אישי

בספר הזה מופיע דף משוב אישי, שיש למלא לאחר כל מבחן. מטרתו היא לשפר את הידע בלשון העברית באמצעות הכתיבה הרפלקטיבית. מחקרים מראים שתהליכי משוב שלומד נותן לעצמו מקדמים את הביצועים שלו בתחום שהוא לומד. כך כתיבת משוב אישי לאחר כל מבחן בספר זה תסייע לך כלומד. הפנייה היא אל זכר ואל נקבה כאחת להשתפר בידע. משוב ורפלקציה הם כלים חשובים בלמידה, שכן הם עוזרים ללומד להגדיר לעצמו מה הוא יודע, ולשמר זאת, ומה עליו ללמוד ולשפר. כמו כן הדבר מאפשר גם מעקב של הלומד אחר התפתחותו במקצוע הנלמד.

דף כזה תמצא בסוף כל מבחן, הקפד למלא אותו, ועקוב אחר התקדמותך בלימודי מקצוע זה.

בהצלחה רבה!

רותי טסלר.

מבחן מספר 1

חלק ראשון - הבנה והבעה

פרק א - הבנה (55 נקודות)

קרא את הטקסטים שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט א':

זיהום אור - מה זה?

מעובד על פי מאמרים מאת רשות הטבע והגנים, שפורסמו באינטרנט:
<http://www.parks.org.il/News/Pages/ramonStars.aspx>, 2013
<http://www.parks.org.il/News/Pages/zihumOr.aspx>, 2013

זיהומים רבים מייצר האדם, ובכך פוגע בסביבה, בחי ובצומח. אחד מהם, פחות מוכר, הוא זיהום אור. מדובר באור מלאכותי בשמי הלילה. זיהום אור נגרם על ידי תאורה מלאכותית בשעות החשכה, והיא מפריעה לצפייה בכוכבים ולבעלי החיים בטבע.

פסקה א

במאה השנים האחרונות תאורת הלילה המלאכותית משפיעה על הביולוגיה ועל האקולוגיה של בעלי החיים בטבע. זה הוא תוצר לוואי של העידן התעשייתי שלנו. השפעותיו של זיהום אור - קיימים שני סוגי זיהום אור: זיהום אור אסטרונומי וזיהום אור אקולוגי, ושניהם משפיעים על הסביבה.

5

זיהום אור אסטרונומי הוא זיהום שאינו מאפשר לראות את הכוכבים בשמי הלילה, ואילו זיהום אור אקולוגי הוא זיהום המשפיע על הסביבה שבה נמצאים בעלי חיים. הראשון הוא מפגע אסתטי, כלומר פוגע בהנאה שלנו מחשכת הלילה, המביאה עמה עושר של כוכבים מנצנצים.

פסקה ב

10

הזיהום מהסוג השני מזיק לחיי הטבע. פעילות רבה מאוד של בעלי חיים מתרחשת דווקא בשעות הלילה, ואור בשעות החשכה מזיק לפעילות זו.

פסקה ג

למשל: ציפורים נודדות המנווטות בלילה לפי אור הכוכבים, מסתנוורת מאור מלאכותי. זה גורם להן לסטות ממסלולן ולהתנגש בניינים. דוגמה נוספת לכך: צבי ים שבקעו, נמשכים אל אורות העיר במקום אל הים המנצנץ, ויונקים גדולים סובלים מבלבול ומחוסר התמצאות במרחב או משינויים ב"שעון הביולוגי" שלהם, והם נדרסים בכבישים.

15

פסקה ז בשנים האחרונות התקין האדם תאורה בכבישים, אשר פוגעת בחיות הבר. במיוחד נפגעים מזיהום האור העטלפים, כי סביב עמודי תאורה מתקבצים חרקים רבים, המשמשים להם מזון. וגם כי הם נחשפים על ידי האור ונטרפים על ידי עופות דורסים. 20

פסקה ה כיצד אפשר לצמצם את זיהום האור בישראל? ישראל היא מדינה צפופה, וזיהום האור בה הוא רב. תשתיות רבות מוארות בלילה, לכן זיהום האור הוא עצום. זיהום זה משמעותי בישראל דווקא בשטחים הפתוחים, ביתם של חיות הבר, שבהם עוברות תשתיות של כבישים ושל מתקנים שונים.

פסקה ו 25 רשות הטבע והגנים פועלת לצמצום הנזק על ידי תכנון חכם ויעיל יותר של תאורות רחוב וכביש בשטחים הפתוחים, באופן שאינו מסכן את בני האדם, ונוסף על כך מצמצם את ההשפעה של זיהום האור על בעלי החיים.

1. א. בטקסט מוזכרת התופעה "זיהום אור". מהי?

ב. בטקסט מוזכרים שני סוגים של תופעה זו. ציין אותם.

---

2. כבר בפסקה הראשונה מוזכר הגורם לתופעה זו. ציין את הגורם.

---

3. הקף את התשובה הנכונה: הטענה המרכזית של כותבי הטקסט היא:

- אור גורם אושר.
- ציפורים נודדות צריכות אור כדי לנווט.
- רשות הטבע והגנים פועלת כדי לצמצם את הנזק.
- אור מלאכותי בשעות החושך מפריע לצפייה בכוכבים ולבעלי החיים בטבע.

4. הבא שתי הוכחות לטענת הכותבים, על פי הטקסט:

---

5. א. על איזו שאלה עונה הפסקה האחרונה? הקף במעגל את התשובה הנכונה.

- מה רשות הטבע והגנים עושה כדי לצמצם את הנזק של זיהום אור?
- האם כותבי הטקסט מזהירים את הקוראים מפני זיהום אור?
- מהו הנימוק לזיהום אור?
- איך נתכנן תאורת רחוב?

ב. העתק מן הפסקה צירוף מילים או משפט המוכיח את תשובתך.

---

6. א. "זה הוא תוצר לוואי של העידן התעשייתי שלנו". (שורה 6)

מה משמעות הצירוף "תוצר לוואי"?

הקף את התשובה הנכונה:

סְפָה, מְטָרָה, תּוֹצֵאָה, הַצָּגָה

ב. "פעילות רבה מאוד של בעלי חיים מתרחשת דווקא בשעות הלילה". (שורה 14)

מה משמעות המילה "דווקא"?

הקף את התשובה הנכונה:

לא, בעיקר, אולי, לא בדיוק

ג. ציין למה מכוונות כל אחת מן המילים שלפניך:

"הראשון הוא מפגע אסתטי". (שורות 9-10)

"אור בשעות החשכה מזיק לפעילות זו". (שורה 13)

מכתש רמון כשמורת אור כוכבים

פסקה א מהי שמורת אור כוכבים? הכוונה היא לאזור שבו נשמר אור הכוכבים, ואינו מופרע על ידי אור מלאכותי. במצב כזה אפשר להתבונן במראה הטבעי והיפה של הכוכבים. מכתש רמון הוא מקום ייחודי באזור הנגב שבו אפשר לצפות בכוכבים. הצפייה בכוכבים במכתש רמון היא ייחודית, וחשוב לשמור עליו כשמורת אור כוכבים.

פסקה ב 5 עשרות אלפי מבקרים מגיעים אל המכתש בכל שנה, ובהם אסטרונומים חובבים רבים. הם מטיילים באזור ושוהים בחניוני הלילה שבמכתש. במקומות אלה נחשף הציבור למראות יפים של שמי הלילה והכוכבים.

7. לשם מה הוקמה שמורת אור כוכבים?

---

1 תואר זה ניתן על ידי הארגון UNESCO לשמורות טבע ברחבי העולם, אשר בהן שמי הלילה ומראה הכוכבים נשמרים

8. לפניך **מפת ארץ ישראל**, שבה מסומן גם המיקום של מכתש רמון. התבונן במפה, וענה על השאלות הבאות:

א. מדוע לדעתך האדם נזקק למפה?

ב. נסח הסבר קצר (כתוב כ-3 שורות) שיתאר היכן ממוקמת שמורת אור הכוכבים. בהסברך תוכל להשתמש בכיוונים: מזרח, מצפון, ממזרח ל, ממערב ל...

טקסט ג':

לפניך התכתבות בנושא זיהום אור בין אנשים שונים החברים בקבוצה שיוצאת לטיול בנגב.

עינת המדריכה:

נוסעים לנגב, ומבקרים גם במכתש רמון כדי לצפות בטבע במהלך השבוע הקרוב.

גילי:

ספרי לנו משהו מעניין שקשור לזה.

עינת המדריכה:

הנגב הוא האזור הדרומי של ישראל. נבקר בבאר שבע, שהיא בירת הנגב. יש בה אוניברסיטה נהדרת, בית חולים גדול, מוזיאונים, שווקים, מרכזי בילוי ותעשייה מהיפים בארץ. משם נמשיך לים המלח, ויממה אחר כך נבקר גם במכתש רמון.

שושנה:

ים המלח?

רוי:

סיפרו לנו שהוא נקרא "ים המוות"...

עינת המדריכה:

ים המלח הוא המקום הכי נמוך בעולם, והמים שלו מלוחים. אתם חושבים שב"ים המוות" דגים יכולים לחיות?

רוי:

חחח... לא נראה לי.

ורד:

ברור שלא... המים שם מלוחים מאוד, מאוד, מאוד, וגם יש מעיינות בריאות בזכות זה!

עינת המדריכה:

נכון, יש שם בוץ מיוחד העשיר במינרלים טובים, לכן אנשים מגיעים לשם כדי לנוח וכדי להתרפא בעזרת הבוץ והמים.

גילי:

כמה זמן נהיה שם? גלון שם?

עינת המדריכה:

נהיה שם יומיים. יש שם בתי מלון וצימרים, אנחנו כבר הזמנו מקום ללון שם, נהיה שם לילה אחד בסך הכול.

אילייה:

מגניב...!

עינת המדריכה:

לאחר יומיים נמשיך בדרך למכתש רמון, אני רוצה שתראו בדרך בעלי חיים מעניינים: עופות דורסים וציפורים, גמלים, יעלים ועוד. חשוב לי שבלילה נגיע למכתש רמון - שמורת אור כוכבים.

פז:

מה נראה שם?

עינת המדריכה:

נצפה בכוכבים, וניהנה ממראה השמים בלילה

רוי:

וואו... אני כבר סקרן!

עינת המדריכה:

נכון, אבל הכי חשוב לי זה שתדעו איך לשמור על הסביבה, כדי שגם אחרים ייהנו ממנה: בעלי החיים החיים בסביבות השונות וגם בני האדם הבאים ליהנות מהסביבה.

עודד:

9. א. על פי הדיאלוג, באילו מקומות בישראל יבקרו החברים שבקבוצת הווטסאפ?

ב. עינת המדריכה אומרת: "אבל הכי חשוב לי זה שתדעו איך לשמור על הסביבה". איך לדעתך אפשר לשמור על הסביבה? על פי מה שידוע לך, כתוב שתי הצעות לכך. הצעה ראשונה לשמירה על הסביבה:

הצעה שנייה לשמירה על הסביבה:

טקסט ד':

הידעת?

לפניך מספר עובדות:

- א. ציפורים נודדות מתות יותר סביב מבנים גבוהים ומוארים.
  - ב. אור בחופי הים פוגע בתהליך ההתרבות של צבי ים. איך? צבי הים משקיעים אנרגיה באור ופחות בהזדווגות. וכן לעתים הם זוחלים אל האור, ולא אל מקור המים שבו הם חיים.
  - ג. עופות, חרקים ובעלי חיים אחרים מאבדים את חוש הזמן בגלל אורות זולקים. הם מתבלבלים בין שעות אור לשעות חושך.
  - ד. יש חרקים הנמשכים אל האור ונעים סביבו. כך הם מאבדים אנרגיה והדבר פוגע בתהליך חיפוש בן זוג.
  - ה. יש דגים החיים טוב יותר בחושך, האור אינו מאפשר להם לנוע בבטחה.
  - ו. אור פוגע באיכות הראייה של בעלי חיים כמו קרפדות וצפרדעים.
  - ז. יש בעלי חיים הנמשכים לאור שבכבישים, ועקב כך גם נפגעים מכלי רכב.
  - ח. האור משפיע על הגדילה של צמחים: לנביטה, פריחה ושלכת. האור המלאכותי משבש את השלבים האלה בצמחים.
- כל אלה משפיעים על האיזון של המערכת האקולוגית. לכן יש לחשוב על יתרונותיו של האור המלאכותי וגם על הסכנות שבו.

10. בחר בעובדה אחת, והסבר אותה בלשונך (בהיקף שלוש שורות).

טקסט ה':

לפניך שלוש תמונות:

11. בחר בתמונה אחת וכתוב (שלוש שורות לפחות) מה רואים בתמונה, וכיצד היא מתקשרת לטקסטים שקראת במבחן זה.
